

פרשת ואתחנן

להרבות בתפילה ולא להתייאש עד שתענה בקשתו

משה רבנו התפלל 515 תפילות כמניין "ואתחנן" ולא התייאש לזכות להיכנס לארץ ישראל עד שהקב"ה אמר למשה רבנו: "רב לך" (אל תתפלל יותר) ותפילתו פעלה חצי, אמר לו הקב"ה: "עלה ראש הפיסגה וכו' ותראה את ארץ ישראל". (על פי הקבלה מבואר שמשה רבנו שפניו כפני חמה לא יכול היה להיכנס לארץ אלא רק יהושע שהוא כפני לבנה) הגמרא בברכות [לב:] אומרת אמר רבי חנינא: "אף על פי שהתפלל ולא נענה יחזור ויתפלל".

מובא בגמרא (ירושלמי תענית פ"ד) אָמַר ר' לוי: "גם כי תָּרְבוּ תַּפִּלָּה אֵינֶי שְׁמַע" (ושעיה א, טו) מכאן שאם מתפללים הרבה הקב"ה שומע אלא שאז הקב"ה העניש אותם שגם אם ירבו תפילה הקב"ה לא שומע - מִכָּאן, שֶׁכֵּל הַמִּתְפַּלֵּה בְּתַפִּלָּה - נִנְגָּה. ר' חִיָּא בַּשֵּׁם ר' יוֹחָנָן: "כתוב על חנה כשהרבתה להתפלל על בנה שמואל "והִנֵּה כִּי הִרְבָּתָה לְהִתְפַּלֵּל" (שמואל א', א', י"ב) - מִכָּאן, שֶׁכֵּל הַמִּתְפַּלֵּה בְּתַפִּלָּה נִנְגָּה כוח התפילה הוא עצום ורב כפי שהגמרא בברכות אומרת (לב:): "גדול כחה של תפלה" ומובא בגמרא: (שם דף ה') "תפלה העומדת בְּרוּמוֹ שֶׁל עוֹלָם וּבְנֵי אָדָם מְזַלְזֵלִין בָּהּ". וכותב הסבא מקלס: תפלה נקראת 'העומדת בְּרוּמוֹ שֶׁל עוֹלָם', לִפִּי שְׁמֵרוֹמָמָה וּמַעֲלָה אֵת הָאָדָם הַמִּתְפַּלֵּל לְרוֹם הַמַּעֲלֹת. ("חכמה ומוסר")

הגמרא אומרת שאין מִזֵּל לִישְׁרָאֵל (שבת קנו) - פֶּרֶשׁ רַש"י - שעל ידי תפלה וזכות משתנה מִזֵּל לְטוֹבָה.

התפילה כוחה עצום. כתב בַּסֵּפֶר "כֵּד הַקָּמַח" לרבנו בחיי אות "תפלה", בָּאָרוֹ לֵנוֹ חֲכָמֵי הָאָמָת כִּי הַתַּפִּלָּה מְבַטֶּלֶת הַנִּגְזָר בְּמַעֲרַכַת הַחֻקִּים וְהַמְצִיאוֹת שֶׁמִּשֵּׁם הַגְּזָרוֹת וְהַמְשָׁפְטִים בָּאִים לְעוֹלָם נְכוֹ. וְהוֹסִיפוּ עוֹד בָּאָרוֹ, שֶׁהַתַּפִּלָּה לְמַעַל מִן הַנְּבוּאָה, כְּלוּמָר, מִן הַמִּקּוֹם שֶׁמִּשֵּׁם תוֹצְאוֹת הַנְּבוּאָה לְנִבְיָאִים שֶׁמִּמֶּנּוּ הַתַּפִּלָּה בְּשֵׁמִים גְּדוֹל מִמִּקּוֹם הַנְּבוּאָה מִי שֶׁמִּתְפַּלֵּל וְצוּעֵק לֵה', עַד שֶׁמֶרֶב בְּכִתּוֹ אֵינוֹ יָכוֹל לְהוֹצִיא מִלּוֹת הַתַּפִּלָּה מִפִּיו, זוֹהִי תַּפִּלָּה מְשֻׁלָּמָה מִחֶלֶב, וְלִעוֹלָם אֵינָה חוֹזְרֶת רִיקָם.

אמר רבי יהודה: "גדולה צעקה שקורעת גזר דין של אדם מכל ימיו". רבי יצחק אומר: "גדולה צעקה שמושללת על מידת הדין של מעלה". צעקה בתפילה מבטלת את מידת הדין. כותב הספר דקדוק הצדיק "קרבן ה' לכל קוראיו" אבל בתנאי שהוא 'לכל אשר יקראוהו באמת' מקירות ליבו ואז תפילתו תענה ולא משנה מה מצבו הרוחני.

"גדולה תפלה יותר מן הקרבות" (ברכות לב). בָּאָר הַסָּבָא מְקַלֵּם - מַדּוּעַ? שֶׁהֵרִי קִרְבָּנוֹת נוֹעֲדוּ לָעוֹן בְּשׁוּגָג, וְאֵלוֹ תַּפִּלָּה מְכַפֶּרֶת אֵף עַל הַמְּזִיד.

במסכת ברכות (י.) מובא: בְּשִׁישְׁעֵיהֶו אָמַר לְחֻזְקָהּ: "נגזרה עליך מיתה כיון שלא קיימת מצוות פריה ורביה" - כיון שלא התחתן. אָמַר חֻזְקָהּ לִישְׁעֵיהֶו: "יִתֵּן לִי אֵת בֵּת שֶׁאֶתְחַנֵּן עִימָה. אָמַר לוֹ: "כִּבְרָ נִגְזְרָה עָלֶיךָ גְּזָרָה לְהִפְטֵר מִן הָעוֹלָם". אָמַר לוֹ: "הַנְּבִיאָה יִשְׁעִיהֶו, סִיִּים נְבוּאָתָךְ נָצָא, וְאֵל תוֹסִיף דְּבָרִים שֶׁלֹּא צוּיִת כִּדָּ מִקְּבָלִי מִבֵּית אָבִי אָבָא, - אֲפֹלוֹ חֶרֶב חֲדָה מִנַּחַת עַל צִנְאוֹ שֶׁל אָדָם, אֵל יִמְנַע עֲצָמוֹ מִן הַרְחָמִים". וְלִמַּד זֶאת מִיְהוֹשֻׁעַ שֶׁכִּבֵּר הֵנִיחוֹ אֶת חוֹד הַחֶרֶב עַל צוּאָרוֹ הַחִיילִים הַנִּלְחָמִים בּוֹ וּשְׁנִיָּה לִפְנֵי שַׁעֲמָדוֹ לַחֲתוֹךְ אֶת צוּאָרוֹ הַתַּפִּלָּה לֵה' וְאִזּוֹ אָמַר לָהֶם מַלְכֵם שֶׁאֵינוֹ מַחֲשֵׁב אֶת יְהוֹשֻׁעַ וְכֵן נִיצַל.

כתב בעל "חובת הלבבות" (ש"ח פ"ט): וז"ל: "וְרָאִי לָךְ, אָחִי, שֶׁתַּדַּע כִּי כְּנֻתָנִי בְּתַפִּלָּה אֵינָה, כִּי אִם כְּלוֹת הַנֶּפֶשׁ אֶל הָאֱלֹקִים וּכְנִיעַתָּה לִפְנֵי, וְלִרְוִמָם לְבֹרָא וּלְשִׁבְחוֹ וּלְהוֹדוֹת לוֹ, וּלְהַשְׁלִיךְ כֵּל יְהֻבָּנוֹ אֵלָיו". ע"כ

כתב הַחֲזוֹן אִישׁ בְּאֻמוֹנָה וּבִטְחוֹן פ"ב אוֹת א' וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: "כִּי תַחַת לְדוֹף אַחֵר נִדְבִים וְשָׂרִים וּלְבָבֶשׁ תַּחְבּוּלוֹת שָׁא, יִפְשָׁפֶשׁ הַבּוֹטֵחַ בְּמַעֲשָׁיו וְיִפְנֶה אֶת לְבָבוֹ לְתַשׁוּבָה וְתַפִּלָּה וְיִדְקָה לְהַעֲבִיר אֶת רֹעַ הַגְּזָרִים".

ויקבץ אֲגֻרוֹת ח"ב אֲגֻרוֹת קל"ב כְּתֵב מִרְן הַחֲזוֹן אִישׁ זִצְלִי וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: "כִּבְל פֶּנֶעַ הֵרִינִי מִרְגֵּל לְהַחֲזִיק אֶת הָאֻמוֹנָה כִּי לֹא נִעֲשֶׂה דָבָר בְּעוֹלָם בְּמִקְרָה, רַק עַל פִּי הַשְּׁחָתוֹ תִּתְבָּרַךְ. וְהֵרִינִי מִתְאַפֵּץ בְּתַפִּלָּה לְהַעֲבִיר אֶת רֹעַ הַגְּזָרָה, וּלְפִקֵּד הֵרִינִי מִתְנַחֵם בְּקִרְיֹת לְהַשְׁתַּדְּלוֹת, כִּי עַל פִּי הָרֵב אֵין הַהִשְׁתַּדְּלוֹת בְּרִוְחָה".

כתב בַּסֵּפֶר "עֵצֵי חַיִּים" לְרַבֵּנוֹ חַיִּים וִיסָאֵל ז"ל, דְּבָזְמֵן הִזָּה, עֶשֶׂר תְּבָרִיר הוּא עַל דִּי תַפִּלָּה דְּקָא, כִּי שְׁתַּלְמִיד תוֹרָה לְמַעַל מִהַתַּפִּלָּה, עֶשֶׂר הַעֲבֹדָה בְּעֻקְבָּתָה דְּמִשְׁתָּחָה הוּא הַתַּפִּלָּה. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

כתב "נֶפֶשׁ הַחַיִּים": (שער ב) "עֶשֶׂר מִזֵּוֹן הָעוֹלָמוֹת הוּא הַתַּפִּלָּה. רָאוּ לְכוּן בְּבִרְכַת הַשְׁכִּיבֵנו כַּשְׁצִירָךְ עֲצָה, לְכוּן וְיִתְקַנְנוּ בְּעֻקְבָּה טוֹבָה מְלֻכְיָךְ".

רק יהודי כוחו עצום בתפילה. כתב בספר מנורת המאור "מילה" בגימטריה "פה" שרק ליהודי שיש לו ברית מילה תפילתו נשמעת. מסופר על יהודי שהיה אסיר בהודו וראה את הגויים מתפללים הרבה, מיד נפל לו במחשבתו ש'מילה' בגימטריה 'פה' שרק יהודי תפילתו נשמעת וזכה לכוון לנכתב לעיל.

סיפר הרב פנגר על יהודי שעשרים שנה הוא התפלל לזכות לפרי בטן. יום אחד כשהגיע לשמע קולנו כבר התייאש והתלבט האם להמשיך להתפלל או לעצור ואז הוא שמע בכי של תינוק והבין שהקב"ה רוצה שכן יתפלל. הוא אכן התפלל מעומק ליבו ואותה שנה הוא אכן זכה בן אחרי עשרים שנה.

לפני מעל מאל שנה העלילו עליהם דם בדמשק על היהודים ולקחו את הרב ועינו אותו עינוי תופת (עד שבא השר משה מונטיפיורי והצילו) הרב מספר שלאחר העינויים שמו חרב שהחוד הוא כלפי חוץ ולא כלפי הצוואר. הוא אמר שאז הוא הבין את דברי הגמרא שאפילו חרב חדה וכו' אפילו שהגיעו למצב שהחוד של החרב הוא על הצוואר אל יתייאש מהרחמים, והוא- הרב עדיין לא הגיע למצב זה שהרי הניחו לו את הצד הכחה של החרב על צווארו.

להקדים תפילה לפני שדופקים מסמר... רבי נחמן מטרטקוין ז"ל, תלמיד הרב ר' נתן, דָּפַק פֶּעַם מִסְמֵר וְקָבַל מִכָּה בְּאֶצְבָּעוֹ. בְּשִׁירָאָה זֹאת הָרַב ר' נָתָן, אָמַר לוֹ: "מַדּוּעַ לֹא הִתְפַּלַּלְתָּ לִפְנֵי שֶׁדָּפַקְתָּ אֶת הַמִּסְמֵר שֶׁלֹּא תִקָּבַל מִכָּה?"

מסופר על יהודי שהיה חולה במחלה הארורה לא עליו. הוא עדין היה חילוני והיה שומע הרצאות של רבנים המוחזרים בתשובה. בשבת הרופאים אמרו לו שמקנת בגופו המחלה. אמר להם: "תבדקו עוד פעם, אולי טעיתם?" אמרו לו: "שלמת הרבה כסף כדי שנעשה לך את הבדיקות הטובות ביותר, אין מקום לטעות". הוא שמע זאת, הלך לבית הכנסת שבשכונתו וצעק לקב"ה: "תעזור לי, אני רוק, עוד לא הקמתי בית" וצעק צעקות עד שבכל השכונה שמעו את תפילותיו. הוא ערך בדיקה שנית ונעלמו כל הגידולים ולבסוף הוא אף חזר בתשובה.

מסופר שֶׁכְּשֶׁנִּכְנַס ר' שְׁמוּאֵל שֶׁנֶּקֶר לְבִיתוֹ שֶׁל ר' שְׁמִיָּה זִיסֵל כְּדִי לְהַתְיַצֵּץ עִמּוֹ אוֹדוֹת נְסִיעָתוֹ לְאֶרֶץ הַקֹּדֶשׁ - אָמַר לוֹ ר' שְׁמִיָּה זִיסֵל שִׁינָס אֵלָיו שְׁנִית לְאַחַר תַּפִּלַּת עֶרְבִית, כִּי בְּתַפִּלַּת עֶרְבִית הוּא מְעַמִּיק לְהִתְפַּנֵּן וּלְהִתְחַנֵּן בְּשִׂאֲלַת "וְתִקְנֵנוּ בְּעֻקְבָּה טוֹבָה מְלֻכְיָךְ": לָכֵן, לְאַחַר הַתַּפִּלָּה, הוּא יוֹכֵל לָתֵת לוֹ עֲצָה טוֹבָה יוֹתֵר. **גם במצב הקשה ביותר ה"י ל"א לא ימנע עצמו מן הרחמים**

מסופר בזמן שישבת מיר הגיעה ליפן, אחד התלמידים חלה בטיפוס באפר קשה מאד. מאמצי הרופאים להצילו לא הצליחו, והחלו בו סימני גסיסה. הרופאים קבעו שֶׁאֲפִסוֹ סִיכּוּיוֹ לְחַיּוֹת, וּרְגָעוֹ סְפוּרִים. הִידִיעָה הוּבָאָה בְּמַהֲרִית לְמִשְׁנֵי ר' יִחְזָקָא לְוִינְשְׁטֵיין זצ"ל, הוּא נָגַשׁ לְאֶרֶן הַקֹּדֶשׁ, פָּתַח אוֹתוֹ וְהִחֵל לְקַרֵּא אֶת דְּבָרֵי הַגְּמָרָה בְּהִתְרַגְּשׁוֹת: "תִּתֵּן רַבֵּנוּ, מִי שֶׁחָלָה לְמִנּוֹת וְכוּ', וְאֲפֹלוֹ תַשֵּׁעַ מֵאוֹת וְתַשֵּׁעִים וְתַשֵּׁעַ מִלְּמָדִים עָלֶיךָ חוֹבָה, וְאֶחָד מִלְּמָד עָלֶיךָ זְכוּת - נְצוּל וְכוּ'". אַחֵר כִּדָּ שִׁנָּר עָלֶיךָ פּוֹלֵחַ כְּלִיתוֹ וְלָב: "רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם! הַתַּלְמִיד הַחוֹלָה שְׁעֹב אֶת בֵּית הוֹרֵיוֹ בְּגִרְמָנְיָה וְנִדָּד לִישִׁיבַת מִיר בְּלִטְא, הָאֵם אֵין לוֹ זְכוּת אַחַת מִנֵּי אֵלָיו?" אַחֵר הַמְּלַצַּת זְכוּת זוֹ אָמַר תְּהִלִּים יַחַד עִם כָּל בְּנֵי הַיִּשְׂרָאֵל, וּבְדִיקָה בְּרָגַע זֶה חָלָה הִטָּבָה מִפְּתִיעָה בְּמַצְבּוֹ שֶׁל הַחוֹלָה! מַצְבּוֹ הַשְׁתַּפָּר וְהִלָּךְ עַד שֶׁהִחֲלִים כְּלִיל וְלֹא נִשְׁאָר בּוֹ שׁוֹם רֶשֶׁם שֶׁל הַמִּחְלָה! ("פאר הדור" קכא)

מעשה בחולה שמצבו היה קשה מאד, שאלו את המשגיח הרב יחזקאל לוינשטיין. והוא אמר ללכת לבית הכנסת לפנותו את ההיכל ולהתפלל עם דמעות עם ספרי תהילים לכולם ויקראו תהילים כמה שעות ויבקשו על החולה וכך עשו והיתה ישועה גדולה נגד הטבע.

רבי כלפון הכהן מצא דינר זהב מיד לאחר תפילת מנחה

הראב"ד מקודש מוה"ר ר' משה כלפון הכהן צוק"ל וזיע"א בילדותו היה בצער גדול מצד חסרון כִּסֵּס שֶׁהִיָּה מִטַּפֵּל בְּקִרְבּוֹ, וְהַמְשַׁלָּה חִיבָה אוֹתוֹ לִשְׁלֵם ה"מַגִּבָּא" (מס מיוחד) וְלֹא הִיָּה יָכוֹלֶתָ. פֶּעַם אַחַת הִגְבִּילָה אוֹתוֹ הַמְשַׁלָּה לִזְמַן מִסּוּיִם, וְהוֹחִירָה אוֹתוֹ שֶׁאֵם לֹא יִשְׁלֵם, יוֹתֵן ב"מ בְּבֵית הַסִּהָרָה. וְהִיָּה בַּעֲזֵר גְּדוֹל מִזֶּה, וְלֹא הִיָּה רּוּצָה לְלוֹת כֶּשֶׁאֵין גְּדוֹ מוֹהָ לְפִרְעוֹ.

וביום השישי שהוא היום האחרון למועד התשלום, החליט ללכת אצלם להתחנן לפניהם שאין לו ממה לשלם והם יעשו הנראה להם. כשהגיע לשוק אמר אתחיל להתפלל מנחה ואח"כ אלך. בתוך תפלתו היה ממש בוכה מרוב צער. כשגמר הלך לבית המשפט והנה בדרכו מצא דינר זהב המספיק לו בשופע תכף הלך ושילם. (נכדו הרה"ג רבי נסים הכהן)

כשיש בעיה - פשוט להתפלל מקירות ליב - השופט שהיה הסניגור

שיבת "נר יעקב" בירושלים, שיבה שמה הטוב הולך לפניו, רוב הבחורים הלומדים בה הם "חוצנים", המקום בו שכנה הישיבה קטן היה מלהכיל את המתפללים על פיתחה, דבר שהביא את ההנהלת הישיבה לחשוב על פתרון, להפסד מבנה גדול ורחב ידיים, שחלק ישמש כפנימייה וחלק לבית מדרש ולחדרי שיעורים. למותר לציין שהחלטה כזו דורשת השקעה של סכומי כסף גדולים, אך הלחץ והדחוק לא נתן לנהלה הישיבה ברירה, ולאחר חיפוש קדחתני הוחלט להעביר את הישיבה לשכונת קטמון בירושלים, שם מצאו מבנה מתאים, ומיד החלו עבודות שיפוץ. שינוי זה המבנה למטרות המיוחדות. מאחר והזמן היה קצר והמלאכה מרובה, הביאו כתגבורת שני צוותים של עובדים כדי שייסימו את עבודתם ערב תחילת ה"יומן", בתאריך המיועד נסתיימו השיפוץ והבנין עמד על תילו, וכולו אומר פאר והדר. ימים אחדים לפני תחילת הזמן הגיע פקח מטעם העיריה ובידו צו מבית המשפט שניתן במעמד צד אחד שהבנין אותו שיפוץ מיועד לבניין מגורים ולא למוסד חינוכי, אשר על כן מורה בית המשפט בצו מניעה להפסיק את העבודה והשיפוץ מיד! בתביעת העירייה בשם התושבים נאמר שלטענתם, שינוי יעוד בבניה מבית מגורים למוסד חינוכי אינו חוקי, ודרישתם היא למונע מהישיבה להיכנס ללמוד בה ולקבוע עובדה שהיא נגד החוק! הצו שהתקבל בישיבה נעלף עליהם כרעם ביום בהיר, תאריך המשפט נקבע ליום שישי הקרוב, כשביום ראשון שלאחריו אמורים היו בחורי הישיבה להגיע בטיסה ישירה מארה"ב.

עו"ד מנחם המתמחה היטב בסוגיות אלה הבהיר לראשי הישיבה שאין סיכוי לנצח במאבק משפטי זה, מאחר וחוקי ייעוד הקרקע עומדים לידי תושבי השכונה. כשהבחין מנהל הישיבה שהוא בצרה גדולה, הגיע ביום שישי בבוקר להתפלל במניינו של הגאון רבי שלמה זלמן אורבך זצוק"ל זי"ע. לאחר התפילה ניגש אליו בעיניים אדומות ודומעות ותיאר בפניו את הצרה הגדולה אליו ונקלע, היכן נלמד? היכן ישנו הבחורים שאמורים להגיע ביום ראשון? המעניין אשר, שר' שלמה זלמן לא התפעל מהדברים ששמע, הוא נאנח קלות ואמר "מדאף דאזענען – צריכים להתפלל, צריכים להתפלל". מנהל הישיבה לקח את דבריו במלוא מובן הפשטות, הוא חש שמורים לו שעלו להתפלל לישועה, ואכן מאותו רגע לא פסק פיו מלהתפלל. בהגיעו לבית המשפט פגש בעורך דינו שהודיע לו שהשופט שהיה אמור לדון בתיק זה לא יכול היה להגיע, ואת מקומו ימלא שופט אחר בשם אליהו בן זמרא, שופט דתי, בעל אופי קפדן ומכנה בבית משפט השלום, במשרה יוקרתית למדי. האם זה עבורינו טובה, או ח"ו להיפך? שאל את העו"ד, והוא השיב "איני יודע". כאמור התביעה היתה נגד הישיבה בשם עיריית ירושלים על כך שעברה לכאורה על חוקי ייעוד הקרקע. כאשר כנס השופט בן זמרא לאולם מיד פנה אל קבוצת עורכי הדין השאננים של העירייה ואמר "אני גר כאן בקטמון מזה חמש עשרה השנים האחרונות. אני מכיר את הבניין הנידון, שכנו בו מוסדות חינוך שונים, מעניין שלאף אחד לא לתושבים ולא לעירייה לא היתה בעיה של חוקי הייעוד שלהם, עד שהתברר שישביה דתית רוצה לעבור לשכונה... זו היתה יריית הפתיחה של השופט. עצם התייחסותו לצה"ל באהדה כל שהיא, שימחה את הלב. והשופט המשיך 'עיריית ירושלים תובעת את האנשים האלו רק מכיוון שמדובר בישיבה' הדגיש.

הוא פנה אל מנהל הישיבה ושאל: "כמה בחורים אמורים ללמוד בישיבה?" "שישים בחורים" השיב. הוא המשיך להתעניין "כמה כספים הושקעו בפרויקט?" "לאחר מכן שאל 'מתי אמורים הבחורים להגיע?' – ביום ראשון הקרוב" השיב המנהל, והוסיף 'ואין לנו מקום אחר להביא אותם אליו, אם לא נוכל להשתמש בבניין זה הישיבה עלולה להיסגר וזה יהיה אובדן גדול עבור אנשים רבים'. השופט הקשיב לכל משפט שיצא מפי מנהל הישיבה, חשב מעט ואז אמר "עלי לשקול את העניין" והכריז על הפסקה של שעותיים. מנהל הישיבה לא פסק כל הזמן מלהתפלל, הוא כבר סיים פעם אחת את כל התפילות ומיד התחיל פעם נוספת. הוא עשה כפי שנאמר לו "צריכים להתפלל!" ושבד השופט לאולם נדרד מנהל הישיבה כקפיץ, הגיע רגע האמת, כל עתידה של הישיבה על כך המאזניים לחיוב או ח"ו לשלילה.

השופט פתח בשאלה "מה זו ישיבה?" וענה לעצמו "לומדים זאת מהפסוק 'כי היא בית חינוך' במילים אחרות ישיבה היא בית של חיים. השופט ניסה להוכיח מהפסוק שיש כינוי משפטי לישיבה בשם 'בית', והמשיך, "מה עושה יהודי בביתו?" ושוב ענה לעצמו "פעמים לומד לבד, פעמים לומד עם חברותא" פעמים עם קבוצות חברים, ופעמים יכול יהודי לארגן בביתו מנין לתפילה. בהתבסס על כל השיקולים האלה, אני קובע שאין שום מניעה חוקית להשתמש בבניין למטרה שאמור בית יהודי לשמש – לתורה ולתפילה". ובוה סיים את פסק דינו. פסק הדין של השופט בן זמרא המופלא היה בלתי צפוי לחלוטין, מנהל הישיבה חש באושר עצום למשמע פסק הדין, השעה היתה שתיים וחצי בצהרי יום השישי, והוא מיהר להתקשר לביתו של ר' שלמה זלמן לבשר לו את הבשורה המרגינה, את שפורת הטלפון הרים אחד הנכדים, ומנהל הישיבה זעק בהתרגשות "תגיד לסבא שזכינו במשפט!". והנכד השיב "סבא חיכה כל הזמן, הוא לא הפסיק להתפלל מאז שדיברת איתו בבוקר".

ואז סיפר מנהל הישיבה "הבנתי לפתע משהו שהדהים אותי, כשר' שלמה זלמן אמר שצריכים להתפלל, הוא לא התכוון שאני מנהל הישיבה צריך להתפלל, והוא ימשיך לנהל את ענייניו וימתיך לשמוע על ההתפתחויות שיהיו, לא! הוא התכוון שצריכים להתפלל זה כולל גם אותו. ואכן הוא התפלל במקביל אלי לכל אורך הדרך, עמד ליציד וחש בצערי שהפך לצערו ולא הפסיק להתפלל עד לשמיעת הבשורה הטובה. לאחר פטירת ר' שלמה זלמן, ישב מנהל הישיבה בניחוים אבליים מול בנו הבהור ר' שמואל, וכששמע את הפרטים התרגש למאד אך אביו חשק את כל כולו בצרת הזולת כאילו היתה זו צרתו שלו.

"אין אנו יכולים לאמוד גודלו של שום יהודי" מעשה באיש אחד שהיה תלמיד חכם חסיד ונעניו, ובקש מאלקיו להודיעו מי יהיה אחד מחבריו בעולם הבא, וצם גמלים רבים והרבה בתפלה ותחנונים, עד שנאמר לו בחלום, שפלוני הקצב יהיה מחבריו בעולם הבא. הקיץ חסיד משינתו והיה דואג ונאנח עד מאוד. חזר בחלום להתענות ולחלול את פני ה' שיודעו מי יהיה חברו, ושוב אמרו לו שפלוני שפבר הודיעו לו שחברו בעולם הבא הוא פלוני הקצב! בשומעו דבר זה, נדהם ונאנח ובכה בכי גדול על דבר זה. והנה שמע קול קורא אליו מהשמים ואומר: לולא שאהיה חסיד וגש בד מעשים טובים, היית חזב מיתה. מדוע חרה לך על ששמעת שהקצב הוא מחברך? ה' הודעת את אשר עשה הקצב

מעשים טובים שלא יוכל כל אדם לעשות, ומעלתו מעלה גדולה בעולם הבא. קם והכסם בבקר, והלך למנותו של הקצב, וישב עמו ואמר לו: רצוני שתודיעני משהו נוסף בעולםך. אמר לו הקצב: אדוני, אתה רואה מלאכה אחת, וממה שאני מרויח, אני נותן חצי לצדקה, וממה שחצי השני אני מפרנס את נפשי ונפשות בני ביתי. אמר לו החכם: אנשים רבים נותנים צדקה יותר מזה, אבל הודיעני אם עשית דבר גדול שלא יוכל לעשות שום אדם אחר! החריש הקצב שעה גדולה, ואז אמר לו: אדוני, זכרתי דבר שעשיתי לפני כמה שנים, וזה תוכן הספור: באחד הימים הייתי מתעסק במלאכה, והנה ארחת גולים באה ונכח שבוים עמם, וביניהם נערה קטנה בוכה במר נפש. קרבת אליה ואמרתי לה: בתי, למה תבכי ולמה תצעקי? ותאמר לי: אדוני, אני יהודיה, ואני מפקדת שמה יוציאני הגוים האלה מכלל ישראל, ורצוני שהיהודים יפדוני מיד הארצלים הללו. כשומע דבריה, חמלתי עליה ואמרתי לה: אני אפדה! להלכה לארציה, וקניתי אותה בדמים מרבים יותר מממוןי, והבאתיה לביתי, וגדלתיה עד שפגרה. זכני ה' יתברך לבן יחיד, וכשהגיע בני לגיל 21, דברתי עמו, ואמרתי לו שרצוני שישא את הנערה הזאת לאשה, ואני אתן להם בגדים ותכשיטים חשובים מאד. ויאמר לי בני: הנני בידך עשה הטוב בעיניך! שפחתי לשמוע שבני מסכים לנשוא אותה, והכנתי להם כל צרכיהם, מחוט ועד שורף נעל לא חסרתי דבר, ועשיתי סעודה גדולה לכבוד החפה, ולא הנחתי מכל בני עירי אחד שלא בא לחפה, וגם כל העניים באו, והושבתי אותם עם בני העיר כדי שלא יתבישו, ושמתי לפנים מאכלים ומעדנים, ואכלו ושתו, והיו שמחים טובי לב. והנה שמתי לב, שבאחד השלחתות לא היו אורכלים כלום, נאשתי לשם ושאלתי: אחי למה אינכם אורכלים כלום? שמה מצאתם במטעמי איזה דבר לא טוב? ויאמרו לי: העני הזה שהושבת עמנו, בוכה מהתע נשיב כאן עד עכשו, ולכן אנו לא נוכל לאכול אנחנו. לקחתי את העני בנדי, והוצאתיו לחוץ ואמרתי לו: אחי, הודיעני מה יש לך ולא תעלים ממני כלום, אם יש לך חובות, אתן לך קמון לשלם, ואם אתה צריך הלוואה, אתן לך.

ויאמר לי העני: אין עלי חוב ואיני צריך הלוואה, אבל אני בוכה על הנערה שאהבתי אותה לבד, שהיא מעיר פלונית, ואני קדשתיה לפני כמה שנים, והיא מארסת לי, והנה שטר הארסון בנדי. הוציא העני את השטר והראה לי שאכן היא מארסת לו. אמרתי לו: האם יש לך סימן בנערה הזאת שהיא שלך? ויאמר לי: ראיתי אותה פעם אחת בבית אביה, וראיתי בגופה סימן כזה וכזה במקום פלוני. האמנתי לדבריו, ואמרתי לו שאני אמלא את רצונו. קראתי לבני ואמרתי לו: בני, אתה עשית רצוני והספקת להתחתן עם הנערה הזאת, ועתה רצוני שתמלא את בקשתי. ויאמר לי בני: כל אשר תאמר לי אעשה ולא אמרה את פיך. אמרתי לבני: הנערה הזאת היא מארסת לאדם אחר, ואתו אדם נמצא כאן, ולכן עשה רצוני ותן לו את הנערה והוא יחגוג את החתונה במקומך. הסכים בני לדברי, והבאנו את האיש האורח ואת הנערה, ונכדו את החפה ולאחר החתונה, הבאתי להם כל מה שהיה מוכן בבית עבור בני, וישבו עמי ימים רבים, עד שרצו לשוב לעירם, ואתן להם מתנות טובות ונדת לדבר ואשלחם בשלום, ושאלתי בכל עת לעוברי דרך בשלומם. כששמע החכם את הספור שספר לו הקצב, אמר לו בהתפעלות: ברוך אתה לה' הנחת את לבבי ושומחתי, כי אתה עתיד להיות אחד מחברי בעולם הבא. (ואצר המדרשים עמוד 320).

אחד משלושה רגלים שהעולם עומד עליהם הוא גמילות חסדים מספר על רבה של העיר פראג רבי יחזקאל לנדא הוא בעל ה"נודע ביהודה" ששם נדגש מיוחד על כך שבני קהלתו יעסקו במצוות גמילות חסדים. הוא היה דורש בתקף בפעולה הפתחים, יעצקו בגמילות חסד הן בגופם והן בקמונם. אולם לדאבונו לבו, הוא נזכר לדעת שאין הצבור שש לקיים את המצוה ההלכתה, ואף נוהג בה בזלזול. מה עשה? נקנס לשיבה ששכנה בבית הפקסות הגדול בפראג ובה היה נותן שעור מידי יום ביומו, סגר את הגמרא, ויצא לטיל בשוק המרכזי של העיר. הדבר הפליא את אנשי העיר, שהרי מעולם לא נראה רבם מטיל להנאות ברחובות של עיר. הם פנו אליו ושאלו: רבנו, מה קרה? אמר להם: שלחן שעומד בדברך כלל על שלוש רגלים, אם חסרה רגל אחת, עזין ותן על ידי תכנון מדקדק להעמידו בזוית מסוימת, ולהחזיקו על שתי רגלים רחבות ובראות. אך אם גם אחת מן השתיים היא רגל שבורה ורופפת, שוב אין אפשרות להשתמש בשלחן, אלא אם כן יעשו אחת מן השתיים - או שיתקנו את הרגל הרעועה, או שישירו גם את הרגל האחרונה, וכך יהיה נתן לנצל לכל תפחות כמקש. המשיך הרב ואמר: העולם שלנו עומד על שלוש רגלים, רגל ההנהגה, היא עבודת התורה בבית המקדש. רגל זו אינה קיימת, כי אין לנו בית המקדש בפזונוטנו. נשארו לנו רק שתי רגלים - התורה וגמילות חסדים. אולם אם אינכם מוכנים להחזיק את הרגל השני של גמילות חסדים, ואתם מניחים לה להישמש לפולחן, אם כן נשארה רק התורה, דהיינו נשארו כאן בעיר רק התלמידים שלי והשיעורים שאני אומר בישיבה. אלא ששל רגל אחת בלבד אין העולם יכול לעמוד, ולכן אם אין אתם נוטלים לידכם את האפשרות הראשונה ומתקנים את הרגל השני הרופפת, דהיינו את גמילות חסדים, אזי אין לי ברירה, ואני פועל לפי האפשרות האחרת. אני מסיר גם את הרגל הראשונה שהיא התורה, וכך עולמנו יפול חלילה על הארץ ללא יכלת עמידה. כך פקח הרב את עיניהם, ופתח את לבם לגמילות חסדים.

כתוב במדרש על הפסוק במשלי (טו, יז) "טוב ארחת נרק ואהבה שם משור אבוס ושאנה בו". אמר רבי לוי, כנגד מי אמר שלמה פסוק זה? כנגד שני בני אדם שפגעוהו. בשעה שירד שלמה ממלכותו והיה מחזר על הפתחים בשביל פרנסה, פגש בו שני בני אדם שהיו מפרקים אותו, בא אחד מהם ונשתטח לפניו, ואמר לו: אדוני המלך, אם רצונך גלגל עמי היום. מיד הלך עמו, והעלהו לעליה ונזב שור, והביא לפניו מטעמים רבים, והתחיל משמיע לו דברי מלכותו, ואמר לו: זכור אתה שעשית כך וכך ביום פלוני שהיית מלך. מיד פיון שהזכיר לו גמי מלכותו, התחיל שלמה בוכה ונועה, וכן כל אותה סעודה, עד שעמד משם שבע מבכותו. למחרת פגש אותו חברו, והתחיל משתטח לפניו, ואמר לו: אדוני המלך, רצונך שתגלגל עמי היום? אמר לו: שמה אתה מבקש לעשות לי כמו שעשה חברך אתמול? אמר לו: אדוני המלך, איש עני אני, אם רצונך, גלגל עמי היום במעט ירק שיש לי. באותה שעה הלך לביתו ורחץ לו דיו ורגליו, והביא לו מעט ירק, והתחיל אותו האיש לנחם. ואמר לו: אדוני המלך, בשעה נבעה הקדוש ברוך הוא לאביך שאינו פוסק מלכותו מזרנו, אלא אם רצוני דרכו של הקדוש ברוך הוא - מוכיח וחוזר ומוכיח, שצאמר "כי את אשר יאהב ה' יוכיח", אבל הקדוש ברוך הוא מחזירך למלכותך. פיון ששמע שלמה כך, שבע. לאחר שחזר שלמה למלכותו, כתב בחקמתו: "טוב ארוחת נרק ואהבה שם" שאכלתי אצל העני, "משור אבוס ושאנה בו" שהאכלתי אותו עשיר שהזכיר לי את צערי. [לחזק מאבות ישראל על פרכי אבות]

[א] אם התפלל ערבית מבעוד יום עד שלא הניח תפילין אין לו להניחם אח"כ, אבל אם הוא לא התפלל אע"פ שהציבור התפללו מותר להניח תפילין כיון שהוא עצמו אינו עושה דברים שסותרין זא"ז, ומחמת שיש חולקין בזה יניח התפילין בלא ברכה כי ברכות אין מעכבות, ואפילו אם הוא עצמו התפלל יש לדון שיניח תפילין בלא ברכה כדי שלא יבטל מצוה מן התורה:

[ז] אם לא הניח תפילין כל היום ונזכר בין השמשות דיש בזה ס"ס וגם תלת ספיקין והוא ספק יום ספק לילה ואת"ל לילה שמה הלכה כמ"ד לילה זמן תפילין הוא, ואת"ל הלכה כמ"ד לילה לאו זמן תפילין הוא שמה הלכה כהמרדכי ז"ל ודעמיה דס"ל דמותר להניח לכתחלה בין השמשות, מיהו יניחם בלא ברכה:

[ח] הל"מ שיהיו הבתים מרובעים רבוע גמור, ארכן כרחבן שיהיה להם אותו אלכסון שאמרו חז"ל, כל אמתא בריבועא, אמתא ותרי חומשי באלכסון, וצריך לרבע מקום מושבם וגם הבתים בראש שיהיו כל הדי' בתים דבוקות ויהיו מרובעות יחד, ובשל יד יהיה אותו הבית מרובע וגם תיתורא והתפירה יהיו מרובעות, ואפילו עשאן בתחלה מרובעות, ואח"כ נתקלקל רבוען צריך לחזור ולרבען, ואע"ג דק"ל גבי ציצית שאם נתקו מחוטי הערב עד שלא נשאר כשיעור מן הקרן כשר, היינו דוקא בציצית דכתבי בהם ועשו להם ציצית, משמע דלא הקפידה תורה אלא בשעת עשיה, אבל רבוע דתפילין הל"מ הוא וכל שעתא בעינן שיהיו מרובעין והגם דבהגהות רגש"ז על הרי"ף בחולין לימד זכות על אותם שאינם מקפידין אם הקרנות של התפילין שלהם מחמת יושנם נתמעכו ראשיהם ואינם מחודדים כ"כ, עכ"ז יר"ש יזהר לתקנם שיהיו תמיד מרובעים ורק בדיעבד לא נפסלו ככה"ג:

מיהו נ"ל בס"ד דאם עור הבית עק וחזק אשר לפי הנראה בעיני האומן דאע"ג דראשי הקרנות נתמעכו והלך חדודם ראוי לתקן לתקנם ע"י שיעביר עליהם מגררת ברזל לגררם ויוכל לעשות להם חדוד בזויות שלהם ולא יתקרב העור, ואם יעביר עליהם כלי המדה ימצאם מרובעים היטב, אז אמרינן כל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו, ואע"ג דודאי טוב לתקנם, עכ"ז אם נתעצל לית לן בה כיון דהם ראויים להתקן, ואפשר כי שרי ליה להשהות לכתחלה תיקון שלהם מפני כי יחוש דאחר שיתקנם אז, אחר שיעברו איזה חדשים יחזרו להתמעך, וצריך לתקן עוד מחדש ואם ירבה לתקן כמה פעמים אין העור סובל גרידה כמה פעמים וינקב ויפסל, ואפ"ה אין זו משנת חסידים אלא ראוי לתקן ואם נתקלקל הבית וינקב יעשה בית אחר ולא יחוש על מיטב כספו כנגד יקר תפירת המצוה העליונה הזאת. ועיין בית עובד דף מ"ז אות ד' שהעתיק לשון השי"ע בזה"ל אם היו מרובעות ונתקלקל אח"כ רבוען צריך לחזור לרבען, ואם אי אפשר לרבען עוד פסולין ע"כ. ובזה מודינא דאם הבית הוא נעשה קל ורואה האומן דא"א לרבעה ע"י גרידה כי ינקב עור הבית ודאי פסולין הם וכדאמרן:

[ט] אם לרוב הימים הבתים של תש"ר נרחבו מחמת היושב וכשיהדקם ימצא הרבוע מכון כשרים וכו' בברכי יוסף ז"ל בשם מהר"י עיינאש ז"ל ודלא כהרב בית עובד דף מ"ז אות ה' שנגמם בזה:

[י] הל"מ שיהיו שחורות בין הבתים בין הרצועות, ואע"ג דאם צבען שחור ואח"כ נתלבנו יש מי שאומר שאין צריך לחזור להשחירם עכ"ז צריך להזהר להשחירם בין ברצועות בין בבתים:

[יא] הבודק צריך למדוד הרצועות קודם שישחירם כי שמה הרבוע אינו שלם ועל ידי טיחת השחור הוא נהיה דאינו כשר ככה"ג, ועיין ב"ע דף מ"ז אות וא"ו מ"ש בשם הגאון נודע ביהודה ז"ל ע"ש:

[יב] אסור לתלות תפילין על היתד ולא מבעיא הבתים אלא אפילו הרצועות ג"כ אסור לתלות מפני שהוא דרך בזיון, ולכן אותם שחולצין התפילין ביום ר"ח קודם מוסף ומניחין אותו על הבימה עד אחר תפילת מוסף לקפלו צריך לדקדק שיניחו אותו כולו על הבימה ולא יהיו הרצועות נתלן ומשתלשלין מן שפת הבימה כנגד הקרקע וכן כל כיוצא בזה:

ומ"מ באקראי בעלמא שאוחז התפילין בידו והרצועות תלויות למטה אין להקפיד, אבל אם התפילין תלויות אסור אפילו באקראי בעלמא, ויש מתירים כשלוש התפילין של ראש שהתש"ר תלוי באויר ומחזיקין ביד התפילין של ראש שהתש"ר תלוי באויר ומחזיקין ביד ברצועות ומשימין על הראש, דס"ל דהוי צורך הנחתן וש"י, אך יש אוסרים גם בזה, אלא יחזיק בידו הקציצה וקשר הדלת וישם התפילין על ראשו ורק יהיו הרצועות תלויות באויר, דזה הוא אקראי וגם צורך הנחתן וש"י:

[יג] התפילין כשהם בכיסן מותר לתלותן ביתד, ורק ס"ת אסורא לתלותה אפילו בכיסה, ואם יש סל תלוי בחבל לא יניח התפילין בתוך הסל כיון שהם גלויים מונחים בכיסן:

[יד] בית שיש בו תפילין אסור לשמש בו מטתו עד שיוציאן או שיעשה לפניהם מחיצה גבוה עשרה טפחים, או שיכסה אותם בשני כסויין דהיינו שיניחם כלי בתוך כלי. בד"א שאין השני מיוחד להם, או שהחיצון מיוחד להם ואין הפנימי מיוחד להם, וכ"ש אם שניהם אינם מיוחדים להם דשרי, אבל אם שניהם מיוחדים אפילו מאה שהם מיוחדים להם חשובין ככלי אחד לפיכך אותם המניחין כיס התפילין והטלית לתוך כיס גדול, הרי גם כיס הגדול נקרא כליין המיוחד להם, וצריך עוד כלי ע"ג כלי:

[טו] אם פירש טלית ע"ג כיס של תפילין שמונה אע"פ שאינה כרוכה תחתיו מלמטה מותר:

[טז] אפילו הניחן כלי בתוך כלי אסור להניחן תחת מרגלותיו אפילו אין אשתו עמו, מפני שנוהג בהם מנהג בזיון, וכן להניחם במטה כנגד צידו דינם כתחת מרגלותיו, ואפילו תחת מראשותיו אסור כנגד ראשו אפילו בכלי בתוך כלי אפילו אין אשתו עמו, אבל שלא כנגד ראשו אם אין אשתו עמו

מותר ואפילו שלא בכלי כלל רק שיניחם בין כר התחתון לכר שתחת ראשו שלא כנגד ראשו, ואם אשתו עמו צריך כלי בתוך כלי, דהיינו שיניחם בתוך כלי אחר והכר שתחת ראשו הוא כלי שני, ואם אשתו עמו ואין רוצה לשמש נקרא אין אשתו עמו. ובכל זה שאמרנו גבי תפילין צריך להזהר בכל ספרי הקודש, הן שהם כתיבת יד הן שהם בדפים, ויש נוהגין להניח תהלים תחת ראשו של תינוק השוכב בעריסה, וטועין הם, כי תחת מראשותיו כנגד ראשו אסור בכל גוונא:

[יז] היה יוצא מהמטה מקום שהוא גבוה ג' טפחים למעלה מראשותיו, או נמוך ג' טפחים למטה מראשותיו, מותר להניחן עליו אע"פ שאשתו עמו במטה, ובלבד שיניחם כלי תוך כלי. יח. אפילו דבר קל כגון מטפחת אסור להניח על הראש שיש בו תפילין, שגאי הוא כשיש על הראש דבר אחר שאינה מלבוש ואין דרכה להיות על הראש אבל דבר שדרכה להיות על הראש, כגון כובע ומצפנת מותר אפילו אם מונח על התפילין, ומ"מ אם הוא משוי כבד י' קבין והתפילין נדחפות צריך להסירן, ולכן צריך לזהר כשלוש תפילין בביתו והולך לבית הכנסת ובאו גשמים, שלא יניח מטפחת על ראשו להגין מן הגשמים, אלא יסור תש"ר מעל ראשו ויצניעם בחיקו ואח"כ יניח המטפחת ונראה דהוא הדין גלימא נמי לא יניח על ראשו כשהוא לובש תפילין, משום דאנשים אין דרכם להניח הגלימא על ראשם, מיהו עדיין צריך עיון גלימא דיש צדדין לחלק בינה לבין דין המטפחת, וכן יזהר כשהוא בבית הכנסת וקראו אותו לס"ת, וצריך לילך מן ההיכל עד התיבה בחצר תחת אויר השמים וגשמים מזלפים, דלא יתן מטפחת על ראשו בהילוכו. יט. סודר שהזמינו לצרור בו תפילין לעולם, ולא לפי שעה בלבד, ואח"כ צרר בו תפילין פעם אחת, אפילו צררן בו לפי שעה בסתם, ולא על דעת שיהא מיוחד לכך לעולם, נאסר להשתמש בו דבר חול כגון לצרור בו מעות, אלא אם כן התנה עליו בתחלה שיוכל לצרור בו מעות כשירצה, או שבשעה שצרר בו התפילין, התנה בדעתו שצוררן בו ע"ד לפנותן לאח"ז, ויחזור להיות חול כמו שהיה קודם שצר בו. בד"א בסודר שלו, אבל אם אדם אחד צרר בסודר של חבירו לא נאסר, דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו אלא אם כן גנב בגד ועשאו כיס, שאז קנאו בשינוי מעשה ואסרו. כ. אם עשה כיס לשם תפילין, אפילו אם צרר בו ע"ד לפנותן אסור. אבל אם לא צרר בו מעולם אינו נאסר בהזמנה, אפילו שעשה כיס מחדש לשם תפילין:

פרשת תולדות

[א] נטילת ידיים שחרית אין נוטלין על גבי קרקע אלא לתוך כלי. וטוב שיהיה כלי התחתון מאוס ושבור, אבל לא יהיה נקוב, כדי שלא יצאו ממנו מי הנטילה,

[ב] טוב שיהיו המים שנוטל בהם מכוסים, דכתב ספר שלמי צבור, לשאול הגיעו קצת יחידים, אם יש להקפיד על מים מגולים לעגין נטילת ידיים דשחרית, והשבתי להם דאינו מהדברים הפוסלים לנט"י שחרית, ואפילו במקום דשכיחי נחשים לא אסרום חכמים אלא לשתיה בלבד, אבל חזיתי ביו"ד סי' קט"ז כתב שם בבאר היטב, בשם הגאון מהר"י שעפסיל ז"ל שכתב, לא ירחץ ידיים שחרית במים מגולים, קל וחומר הדחת פיו, כי אם במים מכוסים כל הלילה, ע"ב וכן כתב בספר כנה"ג: כל ישראל ירא שמים ובעל נפש, צריך שיזמין אצל מטתו שני כלים אחד מל א מים ואחד ריקן, ויתן את המלא בריקן מכוסה וגקי, המלא ברוך והדיקן ארוך, ואם יהיה שבורומאוס טוב ויפה:

[ג] מים של נט"י שחרית אסור ליהנות מהם, ולכן לא יתנם לפני בהמתו לשותה, ולא ישפכם בבית ע"ג רצפה, אלא ישפכם בחפירה על בית הכסא, ויזהר שישפכם בשחרית, ולא ילין אותם בכלי שלהם בלילה שאחר היום, אלא קבור יקברנו ביום ההוא:

[ד] מים הפסולים לנט"י לסעודה, פסולים לנט"י שחרית, ואם נטל בהם לא ירדך על הנטילה. מיהו יש אומרים דאין זה אלא בפסולים הנזכרים בש"ע סי' ק"ס בנט"י לסעודה, אבל דין כלי וכח גמרי שלא נזכר בסי' ק"ס, אלא נזכר בסי' קנ"ט, אין פסולין בדיעבד, ומצי לברך עליהם אם לא אפשר בהכשר דין כלי וכח גמרי, אבל לכתחלה צריך להזהר בכל גוונא, [ה] מי שגטל ידיו שחרית ואח"כ נגע במי שלא נטל ידיו צריך לחזור וליטול ידיו,

[ו] הנוגע באוכלין ומשקין קודם נט"י דשחרית או גט"י של בית הכסא, הרי זה מטמא אותם האוכלים ומשקים, והוא הדין אם הכנים אותם לבית הכסא, ולכן אין ליטול ידיו במים שהכניסם לבית הכסא, שכבר נטמאו, ודלא כדברי שלמי צבור, והמתעורר ולוקח טבק באמצע הלילה ללא נטילה מטמא הטבק הנשאר לכן לכן צריך שיטול ידיו תחלה ואז ישאוף:

ואם עבר ונגע באוכלין ומשקין, הנה המשקין יכלו לאבדו והאוכלים ידחם ויערעל עליהם מים ג"פ, ופירות שהם קשים יטול מהם כדי קליפה, וזה יוכל לעשות בכל דבר מאכל אם ירצה. היינו דוקא בישראל, אבל גוי אינו מטמא, דאין הטומאה שורה אלא במקום שהקדושה יוצאה משם,

[ז] מעיקר הדין אין צריך להזהר שיעג בלחלוחית הכלי וכן משמע מרבנו האר"י

[ח] שלשה פעמים אלו דסירוגין דאמרין בנט"י דשחרית, בכל פעם מאלו השלשה פעמים נעתקת חלק א' מן רוח רעה אשר על הידים ושורה על המים, ואחר שישלש השלשה פעמים נעתק כל הרוח רעה כולו מן הידים ולא ישר בלום, ואם נטל פעם אחת נעתק חלק מן רוח רעה על אותם המים של אותו הפעם, ואם נטל ג"פ ובכל פעם שפך מים של הנטילה בכלי בפ"ע, הנה כל המים אשר בשלש הכלים הם טמאים מן רוח רעה והידיים נטהרו לגמרי ונעשו נקיים שלא נשאר בהם רוח רעה כלל, וכן מוכח מדברי רבינו האר"י ז"ל בשער הכוונות שהעתיקנו לעיל שאמר ודולגת וקופצת עד שנעתקה לגמרי:

במט משמיה דהרה"ק בעל התפארת שלמה ז"ע על תפילתו של הרה"ק האור לשמים ז"ע, שהינה סגולה נוראה לפרנסה ולהצלחה לאומרה בכל יום, ואף הוא בעצמו אמר תפילה זו פעמים בכל יום בערב ובבוקר, וכך הוא נוסח התפילה ריבון העולמים ידעתי כי הנני בידך לבד כחומר ביד היוצר, ואם גם אתאמץ בעצות ותחבולות וכל יושבי תבל יעמדו לימיני להושיעני ולתמוך נפשי מבלעדי עוונך ועזרתך אין עצה וישועה, ואם חלילה יחפצו כולם להרע אז אתה בחמלתך תשים עיניך עלי ותשקף עלי השקפה לטובה ממעון קדשך, הנה חבלים נפלו לי בנעמים וישועתי באה ועזרתי תגלה. *** כתב ילקוט יוסף סימן קל"ב הערות אות י' וכתב במט"מ, שיש לומר עליון לשבח באימה ובריאה ולא בחפז, כי כל צבא השמים שומעים והקב"ה עומד עם פמליה של מעלה, וכולם עונים ואומרים אשרי העם שככה לו אשרי העם שה' א-להיו. וכ"ה במ"א. ובמחזיק ברכה (סימן קלב סק"ב) הביא בשם רב האי גאון שהאריך בסוד עליון לשבח,

שאלה: נמצא במטוס או בבית מלון של גויים, ומחממים אוכל בכלי מכוסה היטב בהשגחת הדי"ץ בתוך תנור טריפה מהו **תשובה** כתב תשובות והנהגות כרך ב סימן ש"פ על פי הרמ"א ביורה דעה סימן ק"ח (סעיף א') שאם מכוסה היטב ואין זיעה לכלי דאין בליעה מכלי לכלי בלא רוטב מותר, אבל לכתחילה אין להתיר אלא באקראי, דחיישינן שמא היום ישתמש בכלי סתום ולמחר בפתוח, ואפילו הקדירה עם הברש מכוסה בכיסוי סתום נוסף אין להתיר בקביעות. ואף הרמ"א שמתיר לכתחילה היינו בשתי קדירות סתומין, (עיין בסוס"י ק"ח), אבל כשאחד סתום ואחד פתוח אפשר דמתיר רק בדיעבד עיין היטב בדבריו בסימן ק"ח, ועיין בש"ד שם שמביא מהרמ"א בתו"ח דלכתחלה טוב להחמיר, והיינו גם בכלי מכוסה ע"ש, ואם כן לכתחילה נכון לזהר בזה ובפרט כשהעכו"ם מכניסו לתנור דאף שנותנו מכוסה היטב ומחזיקו מכוסה היטב מ"מ לכתחילה נכון לזהר בזה ולא למסור לעכו"ם שאינו מדקדק, דשמא פתח וסתמו אף שמדינא אין חוששינן, דאחזיקי איסורא לא מחזיקין, ובפרט בדבר חריף ששם האיסור משום "ריחא" חמיר טובא ובפתחו האיסור חמיר מדינא וכמבואר בשו"ע שם. ולכן בשעת הדחק יש להתיר בפרט שגם את הטריפה שמים בכלי סגור

שאלה: האם מותר ללכת לחוזה בכוכים **תשובה** כותב: שו"ע יו"ד סימן קעט סעיף א אין שואלים בחוזים בכוכים ולא בגורלות. וכותב הרמ"א: משום שנאמר: תמים תהיה עם ה' א-להיך

העלון מוקדש להצלחת יהונתן ושילת חדר ובני ביתם: 'שה' יתברך יצלחם במאד מאד ויתקיים בהם הפסוקים ימלא ה' כל משאלותך בניך כשתלי זיתים סביב לשולחנך ויזכו לראות בנים ובני בנים ת"ח.